

З А К Л О У Ч А К

са II седнице Грађанског одељења Врховног касационог суда

одржане 23.03.2010. године

1) Одлучивање о самосталном тужбеном захтеву који се односи на обавезивање послодавца на уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања не спада у надлежност суда опште надлежности јер се не ради о спору из члана 1. Закона о парничном поступку.

2) Када се тужбени захтев односи на исплату зараде, накнаде зараде и других примања из радног односа и накнаде штете због изгубљене зараде уз обавезивање послодавца на уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања надлежан је основни суд у првом степену на основу члана 22. став 3. Закона о уређењу судова у вези члана 105. став 2. и 191. став 2. Закона о раду.

О б р а з л о ж е њ е

У пракси судова се после ступања на снагу и почетка примене Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ 116/08) - 01.01.2010. године поставило као спорно питање разграничења надлежности основних и виших судова поводом спорова по тужбама запослених за уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања. Поступања судова су различита:

Поједини судови сматрају да је за решавање по тужбама за уплату обавезних доприноса из радног односа у првом степену надлежан основни суд без обзира да ли је такав захтев истакнут самостално или уз неки други захтев у спору из радног односа.

Други, пак судови су мишљења да је за одлучивање по захтевима запослених против послодаваца за уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања надлежан виши суд на основу члана 23. став 1. тачка 8. Закона о уређењу судова.

Поступајући у оквиру своје законске обавезе из члана 31. Закона о уређењу судова Грађанско одељење Врховног касационог суда је на седници одржаној дана 23.03.2010. године разматрало постављено спорно питање и о њему се изјаснило на следећи начин:

Зарада се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде на основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца и других примања по основу радног односа у складу са општим актом и уговором о раду. Зарадом се сматра и зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде (члан 105. Закона о раду). Ако је правоснажном судском одлуком утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос послодавац је дужан да му исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање (члан 191. став 2. Закона).

Доприносима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања и то пензијског и инвалидског здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености у смислу члана 2. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Службени гласник РС“ бр. 84/04... 7/09). На основу члана 51. Закона обвезник обрачунавања и плаћања доприноса из основице и на основицу за запослене, изабрана, именована и постављена лица и лица која обављају привремене и повремене послове је послодавац. У погледу утврђивања наплате и повраћаја доприноса, правних лекова, камате, казних одредби и других питања која нису уређена овим законом изузев одредаба која се односе на пореска ослобођења олакшица и отпис примењују се одговарајуће одредбе закона који уређује порез на доходак грађана односно закона који уређује порески поступак и пореску администрацију (члан 65).

Законом о пореском поступку и пореској администрацији („Службени гласник РС“ бр. 80/02... 72/09) уређен је поступак утврђивања наплате и контроле јавних прихода (средства доприноса су јавни приход – члан 4. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање), на која се овај закон примењује (порески поступак) права и обавезе пореских обвезника, регистрације пореских обвезника и пореска кривична дела и прекршаји. Одредбом члана 3. став 2. овог закона прописано је да се порески поступак спроводи по начелима и у складу са одредбама закона којим се уређује општи управни поступак.

Законом о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 116/2008) одређена је надлежност судова у Републици Србији. Чланом 22. став 3. тог закона је прописано да основни суд у првом степену између осталог суди у споровима поводом заснивања, постојања и престанка радног односа, о правима, обавезама и одговорностима из радног односа, о накнади штете коју запослени претрпи на раду или у вези са радом, у споровима поводом задовољавања стамбених потреба на основу рада. Одредбом члана 23. став 1. тачка 8. прописано је да виши суд у првом степену суди између осталог у споровима поводом обавезног социјалног осигурања ако није надлежан други суд.

Полазећи од цитираних законских одредаба произилази да би основни суд био стварно надлежан за суђење у споровима у којима се тужбени захтев односи на исплату зараде, накнаде зараде и накнаде штете због изгубљене зараде, уз уплату доприноса за обавезно социјално осигурање.

Имајући у виду да Закон о пореском поступку и пореској администрацији одређује да се порески поступак, који се односи на утврђивање, наплату и контролу јавних прихода, спроводи по начелима и у складу са одредбама закона којима се уређује општи управни поступак, произилазило би да, када се тужбени захтев односи на обавезивање послодавца на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање не би био надлежан суд опште надлежности јер се не ради о спору из члана 1. Закона о парничном поступку.

После дискусије Грађанско одељење Врховног касационог суда је једногласно усвојило закључак.

(Закључак усвојен на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 23.03.2010. године).